

стимулюванні розвитку певних структур мозку, а також формування скоординованої роботи структур мозку. Нейропсихологом та іншими спеціалістами, які беруть участь у корекції поведінки дитини, створюється індивідуальна програма курсу, яка актуальною і спрямованою саме на вплив змінених параметрів поведінки та стану дитини.

В програмі можуть бути використані у різних комбінаціях сучасні методи корекції дитячої нейропсихології, наприклад, такі як метод заміщуючого онтогенезу (Семенович А.В.). Цей підхід направлений на формування базових основ. Вплив на сенсомоторний рівень психіки дитини стимулює розвиток вищих психічних функцій. Основним змістом завдань є різні види тілесно-орієнтованих технік та дихальних вправ. Кожен з рівнів корекції направлений на активацію певних функціональних блоків мозку.

В основі методу нейро-сенсомоторної інтеграції рефлексів, автором якого є С.А. Масгутова, знаходиться інтеграція рефлексів, які мають подвійне значення: захищати та розвивати. Мозок обробляє сигнали від певної сенсорної системи і активує відповідні реакції які можуть бути спрямовані як на захист організму так і на його розвиток.

До програм, які використовуються висуваються певні вимоги, а саме: вибірковість змісту програми, послідовність виконання операції, багаторазове відтворення програми в процесі навчання, урахування зовнішніх стимулів, що створює умови для достатнього рівня самостійності та активності у виконанні програми дитиною. Все це дозволяє досягти певних успіхів у розвитку дитини, створити позитивний настрій як у дитини так і батьків та сформувані перспективу на майбутнє.

*Науковий керівник: Долгова О.М.,
канд. біол. наук, доцент*

УДК 159.9:378.14 (043.2)

Горобей В.П

Національний авіаційний університет, Київ

ОСОБЛИВОСТІ ЕМПАТІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА

Актуальність дослідження емпатії у професійній діяльності психолога полягає в тому, що саме емпатія займає особливе місце в ряді необхідних якостей психолога та забезпечує ефективність професійної діяльності. Саме психологи в період ранньої дорослості мають дефіцит емпатії, так як, емпатичні здібності психолога зростають зі збільшенням професійного

досвіду. Емпатія – індивідуально-психологічна властивість людини, що характеризує її здатність до співпереживання, співчуття, розуміння емоційного стану інших людей. Важливою характеристикою емпатії, що відрізняє її від інших видів розуміння є те, що вона виникає і переживається безпосередньо в момент актуального емоційного досвіду. Емпатія становить ядро комунікації, виступає її системо-утворюючим принципом. У спілкуванні здатність до емпатії сприяє збалансованості міжособистісних відносин, визначає соціальну прийнятність поведінки людини.

Емпіричне дослідження проводилось на базі психологічної школи «Смачна психологія», загальна кількість респондентів складала 30 осіб віком від 22 до 26 років. Завдання дослідження полягали у визначенні загальних емпатичних тенденцій досліджуваних та виявленні їх особливостей, таких як рівень виразності, здатності до емоційного відгуку на переживання іншого та ступеню відповідності. У ході дослідження використані методики «Шкала емоційного відгуку» (А. Меграбяна, Н. Епштейна) та «Діагностика рівня емпатії» (І. Юсупова).

За даними дослідження встановлено, що 40% респондентів мають високий рівень емпатії, це свідчить про здатність проявляти альтруїзм в реальних вчинках, схильність надавати людям діяльну допомогу, такі психологи демонструють аффіліативну поведінку (що сприяє підтримці і зміцненню дружніх відносин), менш агресивні та оцінюють позитивні соціальні риси як важливі. Середній рівень емпатії показали 42% досліджуваних, вони, як правило, добре контролюють власні емоційні прояви, але при цьому часто не беруться прогнозувати розвиток відносин між людьми. Низький результат показали 18% респондентів, вони більш продуктивні при індивідуальній роботі, ніж при груповій, схильні до раціональних рішень, більше цінують інших за ділові якості і ясний розум, ніж за чуйність і співчутливість.

Дослідження має порівняльний характер, отже для встановлення особливостей, нами проведена діагностика емпатії у групі також у юристів. У цій групі були виявлені переважно низькі та середні результати. Після проведення математичної обробки результатів, встановлено значимі відмінності у показниках загального рівня емпатії та емоційного відгуку на рівні значущості $p \leq 0,01$.

В подальшому планується дослідження визначення ролі емпатії у міжособистісних відносинах у професійній діяльності психолога. Дослідження емпатії у представників професій типу «людина-людина» має важливий прикладний аспект: за результатами цих досліджень можна говорити про основні рекомендації для розвитку емпатії а також для попередження емоційного вигорання.

*Науковий керівник: Злагодух В.В.,
ст. викладач*